

BITHÉAGSÚLACHT, ÚSÁID TALÚN AGUS FORAOISEACHT

Céim mhór chun tosaigh do chaomhnú na bithéagsúlachta agus do chosaint an dúlra ba ea Comhdháil 1992 NA ar Chomhshaol agus Forbairt, a bhuíochas le glacadh an Choinbhinsiúin maidir leis an Éagsúlacht Bhitheolaíoch. Tá ról tábhachtach idirnáisiúnta ag AE maidir le réitigh a lorg ar chailliúint na bithéagsúlachta, ar an athrú aeráide agus ar léirscrios na bhforaoisí báistí tropaiceacha. In 2011 gheall AE a dhícheall a dhéanamh chun stad a chur le cailliúint na bithéagsúlachta agus le díghrádú seirbhísí éiceachórais in AE faoi 2020. Tá cuspóirí eile fós le gnóthú, ar cuspóirí iad a leagtar amach sa Treoir maidir le Gnáthóga nó sa Choinbhinsiún maidir le Trádáil Idirnáisiúnta i Speicis Fauna agus Flora Fiáine i mBaol (CITES). Meastar go mbeidh tionchar dearfach ar chaomhnú na bithéagsúlachta agus foraoisí sna blianta amach romhainn ag Comhaontú domhanda Pháras i dtaca leis an aeráid dhomhanda a rinneadh i mí na Nollag 2015 chun maolú a dhéanamh ar éifeachtaí an athraithe aeráide agus ag an reachtaíocht AE ina dhiaidh sin chun an Comhaontú sin a chur chun feidhme. Ó 1992 i leith, is é clár LIFE an ionstraim airgeadais is tábhachtaí in AE chun an bhithéagsúlacht agus foraoisí a chosaint.

BUNÚS DLÍ

Airteagal 3, Airteagal 11 agus Airteagail 191-193 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE).

CÚLRA GINEARÁLTA

Ag eascairt ó Chomhdháil NA ar Chomhshaol agus Forbairt (UNCED), a reáchtáladh in Rio de Janeiro in 1992, glacadh an Creat-Choinbhinsiún ar an Athrú Aeráide agus an Coinbhinsiún maidir leis an Éagsúlacht Bhitheolaíoch (CBD), chomh maith le Dearbhú Rio, Ráiteas maidir le Prionsabail Foraoise agus Clár 21. Comhlánaítear CBD le dhá phríomhphrótacal: le Prótacal Cartagena maidir leis an mBithshábháilteacht, a glacadh in 2000 agus a tháinig i bhfeidhm in 2003, féachtar leis an mbithéagsúlacht a chosaint ón mbaol féideartha ó orgánaigh mhodhnaithe bheo a eascraíonn ón mbiteicneolaíocht nua-aimseartha; agus Prótacal Nagoya maidir le ‘Rochtain agus Comhroinnt Sochar’, a glacadh in 2010 agus a tháinig i bhfeidhm in 2014, agus arb é is aidhm dó ná deimhneacht dhlíthiúil agus trédhearcacht níos fearr a chruthú do sholáthraithe agus úsáideoirí acmhainní géiniteacha araon. D’fhógair Comhthionól Ginearálta NA gurbh í 2010 Bliain na Bithéagsúlachta. Léirítear, áfach, sa tuarascáil dar teideal ‘Ionchas Domhanda na Bithéagsúlachta 3’, arna foilsiú ag rúnaíocht CBD, nár baineadh amach sprioc bithéagsúlachta 2010. Freisin, in 2010, in Nagoya (i Maoracht

Aichi, an tSeapáin), ghlac na Páirtithe i CBD plean straitéise athbheithnithe ina n-ionchorpraítear Spriocanna Bithéagsúlachta Aichi: 20 sprioc uaimhianach arna neagrú de réir cúig chuspóir straitéiseach chun cosaint don bithéagsúlacht a bhaint amach faoi 2020, mar chuid de phlean straitéiseach don bithéagsúlacht don tréimhse 2011-2020.

I gClár Comhshaoil NA (UNEP), meastar go bhfuil suas le 24 % de speicis a bhaineann le grúpaí amhail féileacáin, éin agus mamaigh imithe ar fad ó chríoch roinnt tíortha Eorpacha. De réir sonraí atá á bhfoilsíú ag an Aontas Idirnáisiúnta um Chaomhnú an Dúlra agus Acmhainní Nádúrtha (IUCN) ó 2007 i leith, tá 23 % d'amfaibiaigh, 19 % de reptílí, 15 % de mhamaigh agus 13 % d'éin san Eoraip i mbaol. Tá AE ina pháirtí sna coinbhinsiúin seo a leanas: Coinbhinsiún Ramsar maidir le Caomhnú Bogach (Feabhra 1971); Coinbhinsiún CITES (Márta 1973); Coinbhinsiún Bonn maidir le Caomhnú na Speiceas Imlirceach Ainmhithe Fiáine (Meitheamh 1979); Coinbhinsiún Bheirn maidir le Fiadhúlra Eorpach agus Gnáthóga Nádúrtha a Chaomhnú (1982); Coinbhinsiún Rio de Janeiro maidir leis an Éagsúlacht Bhitheolaíoch (Meitheamh 1992); agus sna coinbhinsiúin réigiúnacha seo a leanas: Coinbhinsiún Heilsincí maidir le Cosaint Mhuirtheimpeallacht Limistéar Mhuir Bhailt (1974); Coinbhinsiún Barcelona maidir leis an Meánmhuir (1976); agus an Coinbhinsiún maidir le Cosaint na nAlp (1991). Tá AE faoi cheangal freisin ag Coinbhinsiún Aarhus (1998), lena ndéantar foráil do rochtain phoiblí ar fhaisnéis faoin gcomhshaoil, do rannpháirtíocht an phobail i gcinnteoireacht agus do rochtain ar cheartas.

Is faoi Chreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide (UNFCCC) a dhéantar iarrachtaí idirnáisiúnta chun astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú. Cuireann Prótacal Kyoto a ghabhann le UNFCCC ceangal ar náisiúin forbartha astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú sa tréimhse go dtí 2020. I mí na Nollag 2015, ghlac Páirtithe UNFCCC Comhaontú Pháras, ar comhaontú aeráide é atá ceangailteach ó thaobh dlí de a bhfuil feidhm aige maidir le gach tír agus arb é is aidhm dó an téamh domhanda a theorannú go mór faoi 2 chéim Celsius, agus leanúint d'iarrachtaí chun fanacht faoi bhun 1.5 chéim. Laistigh de UNFCCC, cuireann tionscnamh REDD+ ionstraimí ar fáil chun dul i ngleic le dífhoraíocht agus díghrádú foraoise sa teochrios. Thairis sin, i gComhaontú Pháras, a glacadh faoi chuimsiú UNFCCC, tugtar suntas freisin don ról fíorthábhachtach a imríonn an earnáil úsáide talún chun na cuspóirí fadtéarmacha maidir le maolú ar an athrú aeráide a bhaint amach.

CUSPÓIRÍ AGUS A BHFUIL BAINTE AMACH

A. Pleananna gníomhaíochta um an mBithéagsúlacht

I mí Bealtaine 2006, ghlac an Coimisiún teachtaireacht dar teideal 'Stad a chur le cailliúint na bithéagsúlachta faoi 2010 — agus ina dhiaidh sin: Seirbhísí éiceachórais a chothú ar mhaithe le folláine an duine', ina raibh plean gníomhaíochta AE chun cosaint riachtanach na bithéagsúlachta a ghnóthú. Ós rud é nach móide go raibh AE chun an sprioc a leag sé síos dó féin in 2010 chun stad a chur le meath na bithéagsúlachta

a bhaint amach, ghlac an Coimisiún straitéis nua i mí an Mheithimh 2011 chun ‘stad a chur le cailliúint na bithéagsúlachta agus le díghrádú seirbhísí éiceachórais in AE faoi 2020, agus iad a athbhunú..., agus, i gcomhthráth leis sin, méadú a dhéanamh ar rannchuidiú AE i leith chailliúint na bithéagsúlachta domhanda a sheachaint’. I mí na Nollag 2011, d’fhorhuinigh an Chomhairle straitéis bithéagsúlachta AE go dtí 2020, ina raibh na sé sprioc seo a leanas: cur chun feidhme iomlán reachtaíocht AE maidir leis an dúlra ionas go ndéanfar bithéagsúlacht a chosaint; cosaint níos fearr a dhéanamh ar éiceachórais agus níos mó úsáide a bhaint as an mbonneagar glas; talmhaíocht agus foraoiseacht a bheith níos inbhuanaithe; bainistíocht níos fearr a dhéanamh ar stoic éisc; rialú níos déine a dhéanamh ar speicis choimhthíocha ionracha; rannchuidiú níos fearr ó AE i leith chailliúint na bithéagsúlachta domhanda a sheachaint. Chomh maith le sprioc 2020, seo a leanas mar a shainmhínítear fis 2050 i straitéis bhithéagsúlachta AE go dtí 2020: ‘Faoi 2050 déanfar bithéagsúlacht an Aontais Eorpaigh agus na seirbhísí éiceachórais a chuirtear ar fáil léi — an caipiteal nádúrtha a ghabhann léi — a chosaint, a mhórluacháil agus a athneartú go cuí ar mhaithe le luach intreach na bithéagsúlachta agus a mhéid a chuidíonn siad le folláine an duine agus le rathúnas eacnamaíoch, agus ionas go seachnófaí athruithe tubaisteacha a tharlaíonn mar gheall ar chailliúint na bithéagsúlachta.’

B. Caomhnú gnáthóg nádúrtha agus fauna agus flora fiáine.

Faoi Treoir maidir le Gnáthóga (Treoir 92/43 maidir le caomhnú gnáthóg nádúrtha agus fauna agus flora fiáine, a leasaíodh le Treoir 97/62) bunaíodh líonra Eorpach, ar a dtugtar Natura 2000. Cuimsíonn sé sin ‘Suíomhanna chun leasa an Chomhphobail’ / ‘Limistéir Chaomhantais Speisialta’ arna n-ainmniú ag na Ballstáit, agus ‘Limistéir faoi Chosaint Speisialta’ arna n-aicmiú de bhun Threoir 79/409 maidir le caomhnú éan fiáin. Le hachar iomlán de bhreis is 850 000 km², tá sé seo ar an líonra comhleanúnach is mó de shuíomhanna faoi chosaint ar domhan. Is é aidhm na Treorach maidir le Gnáthóga go príomha ná cur chun cinn a dhéanamh ar chaomhnú na héagsúlachta bitheolaíche agus aird á tabhairt ar riachtanais eacnamaíochta, shóisialta, chultúrtha agus réigiúnacha. Cuimsítear sa Treoir leasaithe maidir le hÉin 2009/147 cosaint, bainistiú agus rialú éan (éin fhiáine), lena n-áirítear rialacha le haghaidh sealgaireacht inbhuanaithe.

C. Speicis choimhthíocha ionracha (SCIInna)

Tá rialú níos déine a dhéanamh ar speicis choimhthíocha ionracha ar cheann de na sé sprioc atá i straitéis bhithéagsúlachta AE go dtí 2020. Is iad speicis choimhthíocha ionracha is cúis le díobháil a chosnaíonn na billiúin euro gach bliain in AE, ní hamháin d’éiceachórais ach do bharr agus do bheostoc, rud a chuireann isteach ar an éiceolaíocht áitiúil agus a dhéanann difear do shláinte an duine. Is príomhghné de Rialachán 1143/2014 maidir le tabhairt isteach agus leathadh SCIInna a chosc agus a bhainistiú é an liosta SCIInna is ábhar imní don Aontas. Féachtar leis an rialachán — trí chosc, luathrabhadh agus mearfhreagairt — leis an mbithéagsúlacht dhúchasach a chosaint agus le híoslághdú agus maolú a dhéanamh ar thionchar na speiceas sin ar shláinte an duine agus ar an ngeilleagar. Go háirithe, beidh ar na Ballstáit córais faireachais agus pleananna gníomhaíochta a bhunú.

D. Rochtain agus comhroinnt sochar

Tar éis ghlacadh Phrótacal Nagoya maidir le Rochtain agus comhroinnt sochar, thíolaic an Coimisiún togra i mí Dheireadh Fómhair 2012 d'fhonn ceanglais cheangailteacha a leagan síos maidir le rochtain ar acmhainní géiniteacha sa tír thionscnaimh agus a áirithiú go ndéanfaí na sochair a d'eascródh as sin a chomhroinnt go cóir cothromasach. Mar thoradh ar chomhaontú idir Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle glacadh Rialachán 511/2014. Faoin Rialachán sin, ní fhéadtar acmhainní géiniteacha agus eolas traidisiúnta a bhaineann leis na hacmhainní sin a aistriú agus a úsáid ach i gcomhréir le téarmaí arna n-aontú i gcomhar idir na húsáideoirí (gnólachtaí, bailitheoirí príobháideacha agus institiúidí) agus údaráis na tíre tionscnaimh.

E. Fauna agus flora fiáine a dhúshaothrú agus a thrádáil

Rialaíonn coinbhinsiún CITES trádáil idirnáisiúnta, go sonrach (ath)onnmhairiú agus allmhairiú ainmhithe beo agus marbha agus plandaí agus codanna agus díorthaigh díobhsan, ar bhonn córais ceadanna agus deimhnithe. Le bun-Rialachán (338/97) maidir le cosaint fauna agus flora fiáine trí thrádáil a rialáil, déantar cuspóirí, prionsabail agus forálacha choinbhinsiún CITES a chur i bhfeidhm maidir le dlí AE. Aon uair a athraítear an liosta speiceas a liostaítear sna hlarscríbhinní a ghabhann le Rialachán 338/97 ón gComhairle, e.g. chun na cinntí liostaithe ó Chomhdháil na bPáirtithe CITES a chur chun feidhme, déantar é sin trí Rialachán Cur Chun Feidhme ón gCoimisiún, amhail Rialachán 865/2006 ón gCoimisiún lena leagtar síos rialacha mionsonraithe maidir le cur chun feidhme Rialachán 338/97 agus fhorálacha CITES. Sampla níos deireanaí ná Rialachán Cur Chun Feidhme 2017/1915, lena gcuirtear cosc ar eiseamail de speicis áirithe fauna agus flora fiáine a thabhairt isteach in AE.

F. Bithéagsúlacht a bhaineann le leas ainmhithe

I dTreoir 1999/22 socraítear íoschaighdeáin maidir le tithíocht agus cúram d'ainmhithe i zúnna agus neartaítear inti ról na zúnna ó thaobh bithéagsúlacht a chaomhnú agus a an ról atá acu san oideachas agus sa taighde á choimeád acu san am céanna. Sheol an Coimisiún an Plean Gníomhaíochta um Chosaint agus Leas Ainmhithe 2006–2010 ([COM\(2006\) 0013](#)), chun tacú leis an bprionsabal 'na dtrí R' (úsáid ainmhithe chun críocha taighde a ionadú, a laghdú agus a mhionchoigeartú. Tá Treoir 2010/63 maidir le Cosaint Ainmhithe a úsáidtear chun críocha Eolaíoch (lena n-aisghairtear Treoir 86/609) bunaithe ar an bprionsabal sin, agus tháinig sé i bhfeidhm ón 1 Eanáir 2013. Thairis sin, tá sé mar aidhm ag Rialachán 1007/2009 a áirithiú nach bhfaighfear a thuilleadh i margadh AE táirgí ó róna.

G. Bithéagsúlacht mhuirí

Tagann an bhithéagsúlacht mhuirí faoi raon feidhme na bPleananna Gníomhaíochta Bithéagsúlachta le haghaidh Acmhainní Nádurtha agus lascach. Leagtar béim san athbhreithniú ar Straitéis Bhithéagsúlachta AE ar an tábhacht a bhaineann le 'stádas maith éiceolaíoch' na bhfarraigí agus na limistéar cósta má táthar chun tacú leis an mbithéagsúlacht ar a mbonn. Ina theannta sin, tháinig Treoir 2008/56/EC maidir leis an Straitéis Mhuirí maidir le cosaint agus caomhnú an chomhshaoil mhuirí i bhfeidhm i mí Iúil 2008. An aidhm a bhí léi ná a áirithiú go mbeadh stádas maith ag uiscí muirí AE faoi

2020 agus go gcosnófaí an bonn acmhainní ar a bhfuil gníomhaíochtaí eacnamaíochta agus sóisialta muiríbhunaithe ag brath.

H. Foraoisí

Is ionann foraoisí agus beagnach 30% d'achar dromchla líonra Natura 2000. Tá roinnt beart dírithe ar fhoraoisí a chosaint. Rinneadh Rialachán 3528/86 agus Rialachán 2158/92 (a chuaigh in éag in 2002) maidir le cosaint fhoraoisí AE ar thruailliú agus ar dhóiteáin a chomhtháthú sa Rialachán maidir le Fócas ar Fhoraoisí (2152/2003). Faoi Rialachán 1615/89 ón gComhairle bunaíodh Córas Eorpach Faisnéise agus Cumarsáide na Foraoiseachta (EFICS), lenar bunaíodh córas faisnéise maidir le foraoiseacht. Rinneadh Teachtaireacht ón gCoimisiún dar teideal 'Straitéis Foraoise AE nua: d'fhoraoisí agus don earnáil fhoraois-bhunaithe' (COM(2013) 0659) a ghlacadh i mí Mheán Fómhair 2013. Ina dhiaidh sin, sna conclúidí ón gComhairle an 19 Bealtaine 2014 'leagtar béim ar thábhacht na earnála foraoisbhunaithe do AE agus ar ról ríthábhachtach na bhforaoisí i gclaochlú struchtúrtha na sochaí i dtreo geilleagar bithbhunaithe a éascú'. I Rialachán AE (995/2010) maidir le hAllmhairí Adhmaid, leagtar síos na hoibleagáidí atá ar oibreoirí a chuireann adhmaid agus táirge adhmaid ar mhargadh AE. Cuireann sé i gcoinne trádáil in adhmaid arna lománú go neamhdhleathach agus i dtáirgí adhmaid trí oibleagáidí fíorthábhachtacha agus toirmeascann sé den chéad uair adhmaid agus táirgí adhmaid arna lománú go neamhdhleathach a chur ar mhargadh AE.

I. Úsáid talún, athrú san úsáid talún agus foraoiseacht (LULUCF)

Cumhdaíonn earnáil LULUCF úsáid a bhaint as ithreacha, crainn, plandaí, bithmhais agus adhmaid agus tá tréith ar leith aici, is é sin, ní hamháin gur féidir léi gáis ceaptha teasa a astú ach is féidir léi freisin CO# a shú ón atmaisféar. Go dtí 2020, tá Ballstáit AE tiomanta faoi Phrótacal Kyoto a áirithiú go ndéanfar astaíochtaí gás ceaptha teasa ó úsáid talún a chúiteamh le hionsú coibhéseach CO#, rud is féidir a dhéanamh trí bhíthin tuilleadh gníomhaíochta san earnáil. Anois, tá sé mar aidhm ag AE an prionsabal sin (an "riail do thoradh neodrach nó dearfach" mar a thugtar air) a chumhdach i ndlí AE don tréimhse 2021-2030, trí LULUCF a ionchorprú den chéad uair riamh in iarrachtaí AE chun astaíochtaí a laghdú. I Rialachán 2018/841 maidir le hastaíochtaí agus aistrithe gás ceaptha teasa ó thalamhúsáid, athrú ar thalamhúsáid agus foraoiseacht a chur san áireamh i gcreat aeráide agus fuinnimh 2030, a ghlacadh i mí na Bealtaine 2018 agus a tháinig i bhfeidhm an 9 Iúil 2018, déantar an comhaontú ar ar tháinig ceannairí AE i mí Dheireadh Fómhair 2014 gur cheart do gach earnáil rannchuidiú le sprioc AE chun astaíochtaí a laghdú faoi 2030 a chur chun feidhme. Faoi rialachán sin, ba cheart astaíochtaí gás ceaptha teasa ó LULUCF a fhritháireamh ar a laghad le hasbhaint choibhéseach CO# ón atmaisféar sa tréimhse 2021-2030.

J. Ionstraimí airgeadais

Ó 1992 i leith, is é clár LIFE ionstraim thiomnaithe airgeadais AE don chomhshaol. Áirítear caomhnú an dúlra agus na bithéagsúlachta i measc na bhfochlár le haghaidh na gceithre céim atá curtha i gcrích cheana. Déanann an Coimisiún bainistiú ar chlár LIFE, ina dtugtar tacaíocht do tionscadail i mBallstáit agus i dtíortha lasmuigh de AE. Is é atá sa chúigiú céim (a tugadh isteach le Rialachán 1293/2013 agus ina gcumhdaítear an tréimhse 2014–2020 i gcás LIFE) ná dhá fhochlár maidir leis an athrú aeráide

agus leis an gcomhshaol. Tá buiséad de EUR 1,155 mhilliún ar fáil don dúlra agus don bhithéagsúlacht, mar chuid den fhochlár comhshaoil. Tá maoiniú eile chun tacú leis an mbithéagsúlacht ar áireamh i mbeartais talmhaíochta agus iascaigh, i gCistí Comhtháthaithe agus Struchtúracha, agus sna cláir taighde ilbhliantúla.

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

Mar chomhreachtóir, tá an Pharlaimint le fada an lá ag tacú le cosaint AE don bhithéagsúlacht agus le beartais AE maidir leis an athrú aeráide. I mí Mheán Fómhair 2010, ghlac Parlaimint na hEorpa rún maidir le cur chun feidhme na reachtaíochta, a bhfuil sé mar aidhm léi an bhithéagsúlacht a chaomhnú^[1], i bhfianaise na sprice ó 2010 ar aghaidh. Chuir sí in iúl go bhfuil imní mhór uirthi mar gheall go bhfuil easpa práinne ann sa chlár oibre polaitiúil idirnáisiúnta i ndáil le stad a chur le cailliúint na bithéagsúlachta, agus d'éiligh sí go gcuirfí feabhas ar rialachas na bithéagsúlachta sa chaidreamh inmheánach agus sa chaidreamh seachtrach araon.

Go luath in 2016, sheol an Coimisiún plean gníomhaíochta maidir le gáinneáil ar fhiadhúlra, agus tá go dtí 2020 ag AE agus na Ballstáit é a chur chun feidhme. I mí na Samhna 2016 ghlac Parlaimint na hEorpa rún^[2] mar fhreagairt don phlean gníomhaíochta, a bhfuil sé mar aidhm leis srian a chur leis an gcoir eagraithe dhíobhálach sin, ar baol í don bhithéagsúlacht mar go gcuirtear, dá barr, a lán speiceas i mbaol a ndíothaithe. Tá trí thosaíocht sa phlean gníomhaíochta: cosc, forfheidhmiú agus comhar. Leagadh béim ar thábhacht an chomhair dhomhanda idir tíortha tionscnaimh, tíortha idirthurais agus tíortha cinn scríbe. I mí Dheireadh Fómhair 2016^[3] agus i mí Dheireadh Fómhair 2017^[4] ghlac Parlaimint na hEorpa rúin, i neamhchead d'údarú ón gCoimisiúin, maidir le horgánaigh ghéinmhodhnaithe (OGManna) — grán buí, pónaire soighe etc. — agus maidir le hiarrachtaí chun éascú a dhéanamh ar thoirmeasc saothrú OGManna ag na Ballstáit i gcomhréir leis an gcuspoir chun an bhithéagsúlacht, an dúlra agus an ithir a chosaint.

Ina rún an 14 Deireadh Fómhair 2015 dar teideal 'I dtreo comhaontú aeráide idirnáisiúnta nua i bPáras'^[5], d'iarr an Pharlaimint go mbeadh comhaontú ann lena mbainfeadh 'iarracht chuimsitheach gach earnála' agus thug sí dá haire go bhfuil ag roinnt le húsáid talún 'acmhainneacht chostéifeachtach shuntasach a mhéid a bhaineann le maolú agus le teacht aniar a fheabhsú'. Ina rún an 28 Aibreán 2015 maidir le Straitéis nua Foraoise AE: d'fhoraoisí agus don earnáil fhoraoisbhunaithe^[6] leag an Pharlaimint béim freisin ar an bhfíric gur féidir le bainistiú inbhuanaithe ar fhoraoisí ról tábhachtach a imirt chun astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú.

Georgios Amanatidis
05/2019

[1]Téacsanna a glacadh, [P7_TA\(2010\)0325](#).

[2]Téacsanna a glacadh, [P8_TA\(2016\)0454](#).

[3]Téacsanna a glacadh, [P8_TA\(2016\)0388](#).

[4]Téacsanna a glacadh, [P8_TA\(2017\)0378](#).

[5]Téacsanna a glacadh, [P8_TA\(2015\)0359](#).

[6]Téacsanna a glacadh, [P8_TA\(2015\)0109](#).

